

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α' (16^{ον})

Ἀθήνα, Σάββατο, 25 Μαΐου 1919

ΑΡΙΘ. 24 (633)

“ΥΜΝΟΙ,,

ΒΙΟΛΙ

Τὸ δοξάρι σου μαχαίρι.
Τὸ βιολί σου, ἐγώ.
Σφάζεις. Τὸ σκληρὸ σου χέρι
ξέρω νὰ ὀδηγῶ.

Δάκρι τοῦ βιολιοῦ τὸν ἦχο
στάζ' ἢ δοξαριά.
Τὸ κυλᾶ ἢ ψυχὴ στὸ στίχο
μ' αὔλη μαστοριά.

Μὲς στῆς τέχνης σου τὸ κῆμα
ποὺ ἀρμενίζεις, πᾶς,
μιᾶς ξωθιάς παίρνεις τὸ σκῆμα
καὶ μ' ἀεροχτυπᾶς.

Ἄ ! τάλᾳλητο τραγοῦδι
ἀφιλητο φιλί !
Σὰ μπουμπούκι γιὰ λουλουδι
γύρο ἀπ' τὸ βιολί . . .

Τὸ μαχαίρι σου μοῦ ἀγγίζει
τὴν καρδιά. Πονῶ.
Τᾶλικο αἷμα μου φλογίζει
τὸν μικρὸ οὐρανό.

Πλανεμένο τὸ φεγγάρι
μοίρεται βουβά.
Τὸ παθητικὸ δοξάρι
ἐντὸς μου τὸ τραβᾶ.

Τῆς ζωῆς λυγᾶ τὰ τέλια
μιᾶς θυσίας ὀρμῆ.
Στὰ θλιμένα χαμογέλια
ποιὰ χαρὰ θεορμῆ !

Μὲς στῆς νύχτας τὴν ἀχνάδα
— θεία παρηγοριά —
σὰ μιὰν ἀσθησι λυγὰδα
τρέμ' ἢ δοξαριά.

Κ' ὕστερα μηνώντας πάλι
τὴν ἀνατολή,
νέα πνοὴ ἀπ' τὸ μυρογιάλι
ὁ ἦχος στὸ βιολί.

Μὲς στ' ἀψὰ τὰ μεσημέρια
τί δροσιὰ ὁ σκοπὸς ! . . .
Φωτοπάλατα, λημέρια,
κόσμος χαρωπός.

Τὰ χινόπωρα, οἱ χειμῶνες
κ' ἢ καλοκαιριά,
ποιὰ πλημμύρα στοὺς αἰῶνες,
ποιὰ φρυονεριά !

Τὸ δοξάρι σου νὰ λείψῃ—
πάει μου κι ὁ σφυγμός . . .
Ἄ ! ὅλα ἢ μοίρα ἄς τὰ συντρίψῃ !
·Κι ὁ βαθὺς λυγμός

τῆς στερνῆς, ποὺ θὰ σωπάσῃ,
μαύρης δοξαριάς,
—χάρος, ἀέρας μὲς στὴν πλάση,
νότος καὶ βοριάς.

***

ΠΩΣ ΝΑ ΣΒΗΣΩ

Τῆς ἐξοχῆς προσκέφαλο
χάρισέ μου ἓνα βράδι,
ν' ἀπολάψω τὸν ὕπνο μου
στ' ἀνοιξιᾶτικο χᾶδι.

Μὲ τὰ πρῶτα χαράματα
μαγικὰ νὰ ξυπνήσω,
κι ὅλη μέρα, στὸ ἠλιόγειρο
τῆς χαρᾶς σου, νὰ ζήσω.

Μὲς στ' ἀπόσκια τοῦ κήπου σου,
στὸ καλύβι σου ἀπ' ὄξω,
νὰ δεθῶ μὲ τὸν ἔρωτα,
κάθε μίσος νὰ διώξω.

Τοῦ ἀπονήρευτοῦ γέλιου σου
τὸ τραγοῦδι ν' ἀκούσω.
Μὲς στὴ γάργαρη ἀνάβρα του
ποιὰ κρῖματα νὰ λούσω !

Κι όταν καταμεσήμερα
πέσει γαλήνη γύρο,
στά χρυσόμαυρα μάτια σου
ζυγισμένος να γείρω.

Τὰ χωράφια ν' ανοίξουνε
παπαρούνες γεμάτα,
μὰ τάγκάθια τῆς φρόνησης
νὰ μού φράξουν τὴ στράτα.

Καὶ σὰν ἔρθῃ τὸ σούρουπο
καὶ μάθεις πὼς θὰ φύγω,
τάσυγγεφιαστο βλέμα σου
νὰ θαμπώσει γιὰ λίγο.

Μ' ἓνα δάκρυ ἀφανέρωτο
τὴν καρδιά σου νὰ βρέξω,
δέντρα, δρόμους, φαντάσματα,
στεφάνι νὰ τὰ πλέξω.

Δουλειά, φαρμάκι, σκλήψιμο...
Στὴ ζωὴ μου καμὰ σκόλη.
Πληγωμένος, μεσάνυχτα
νὰ γυρίσω στὴν πόλη.

Νὰ φτάσω ἀγάλια σίτι μου,
μὲ θολό, μαῦρο πνέμα,
νὰ πέσω στὸ κρεβάτι μου
σὰ νὰ μούλειψε τὸ αἷμα.

Καὶ πρὶν χάσω τὰ χνάρια σου
σὲ χάρου μονοπάτια,
νὰ γυρέψω τὴ μάνα μου
νὰ μού κλείση τὰ μάτια.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΤΟ ΚΑΤΖΗΔΑΚΗ

Σ' ἔχουνε γιὰ Καθηγητή, κι ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἔδρα
στήνεις γιὰ τὴ Δημοτικὴ κατηγορίας ἐνέδρα,
καὶ γιὰ νὰ σὲ πιστέψουνε—ὦ πονηριά μεγάλη—
μὲ κόθορνο δημοτικὸ τὸ βῆμα σου προβάλλει

ΣΤΗΝ ΤΡΙΑΝΤΡΙΑ

Μὲ τοῦ Ψυχῶση μοναχὰ τὴ γλωσσικὴ σημαία
θὰ πιάσετε μὲς στὰ σκολειὰ πλούσια ζωὴ καὶ νέα
Μ' ἓνα δειλὸ βῆμα μπροστά, μὲ πίσω δέκα βήματα,
τὴν καθαρεύουσα φελᾶν τέτοια παραπατήματα.

ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ

Μὴν εἰστε φοβιστάρηδες· ὁ φόβος ὅλα μπλέκει
ἢ ἢ νόθα καθαρεύουσα θέλει σκληρὸ πελέκι.

ΣΤΟΝ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

Τῆς τέχνης τοῦ Ξενοπούλου μᾶς εἰδείξες τὰ τέρατα,
καὶ μὲ τὴν κρίση σου ἐπιάσες τὸν ταῦρο ἀπὸ τὰ κέρατα.

ΑΝΤΙΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Στὴ χώρα τῆς τσαφλατανιάς καὶ τῆς ἀρλουμπαρίας
«Ἐφαρμοσμένη ἀισθητικὴ» διδάσκει ὁ Ζαχαρίας.

ΠΙΚΡΑΓΚΛΩΣΗΣ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Η ΣΥΝΑΓΜΙΑ ΤΟΥ ΡΙΑΔΗ

Τὴν περασμένη Πέμπτη—ἦταν 16 τοῦ Μάη—ἐπαρουσίασε ὁ Αἰμίλιος Ριάδης τὸ μουσικὸ του ἔργο μ' ἓνα κονσέρτο στὸ Δημοτικὸ θέατρο. Ἡ μέρα αὐτὴ μού θυμίζει μιὰν ἄλλη ἱστορικὴ μέρα γιὰ τὴ μουσικὴ στὴν Ἑλλάδα, τὴ μέρα ποῦ—πᾶνε τώρα δέκα χρόνια—πρωτακουσθῆκε στὴν Ἀθήνα τὸ Ἑλληνικὸ τραγούδι τοῦ Καλομοίρη. Ἀπὸ τότε ὡς τώρα ὁ Καλομοίρης ἐδόουλεπε ἀκολουθώντας τὸ πρόγραμμά του, βαδίζοντας ἴσια πρὸς τὸν σκοπὸ του, δικαιοσύνης καὶ προοδῶν μας, γερμίζοντας τὴ μουσικὴ ἀιμόσφαιρα μὲ τὰ μεγαλόπνοα ἔργα του.

Ὅμως ὡς τώρα, ἔξω ἀπὸ τὴ δική του, καμμιᾶ ἄλλη σημαντικὴ μουσικὴ παραγωγή μὲ ἔθνικὸ χαραχτήρα δὲν φανερώθηκε ἐντὸς τῶν μᾶς. Γι' αὐτὸ εἶναι ἐξαιρετικὴ ἡ χαρὰ καὶ ἡ μυσταία σὲ τὴν ἐμφάνισή αὐτῆς ἐνὸς νέου μουσικοῦ μὲ ἐπιτελῶς ἄτομικὸ χαραχτήρα μὴ τὸ ἔθνικὸ χροῶμα ποῦ γερμίζει ἀπ' ἄκρη δ' ἄκρη τὸ ἔργο του.

Τώρα καὶ λίγον καιρὸ, σὲ κάποιο κονσέρτο τῆς Στρατιωτικῆς ὀρχήστρας, ἀκουσθήκαν τρία «Μακεδονικὰ τραγούδια» τοῦ Ριάδη. Μᾶς ἐξάφνιασαν—δὲ μᾶς ἱκανοποίησαν. Ὁραῖες μουσικὲς στιγμὲς ἄνισα ἐξελεγκμένες, μουσικὴ ἀπάνω σὲ κείμενο γαλλικό, ὅπως δὴποτε ἀνυχεῖ ἐκλογὴ γιὰ μιὰ πρώτη ἐμφάνιση.

Γι' αὐτὸ τὸ κονσέρτο του μᾶς ἦταν μιὰ ἀληθινὴ ἀποκάλυψη.

Ἄν τὴ μέρα αὐτὴ τὴν θεωρῶ ἱστορικὴ, δὲν εἶναι μονάχα γιὰτὸ μᾶς φανερῶνεται μιὰ νέα δημιουργία ποῦ στηρίζεται ἀπάνω στὸ ἔθνικὸ μας μουσικὸ ὕψος—κλίμακες, ρυθμούς, καὶ κάποιον κάποιον μοῦθα, μὲ τὴν πρὸς μοντέρνα ἀρμονικὴ ἐπεξεργασία—κάθε μαθητὴς δὲ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κἀνῃ τέτοιες δοκιμὲς καὶ τολμηρότερες ἀκόμα—ἀλλὰ γιὰτὸ ἡ δημιουργικὴ πνοὴ ποῦ φανερῶνεται σὲ ἄπειρες περιπτώσεις εἶναι τέτοια, ποῦ νὰ καθιερωθῇ μὲ τὴν ἀναντιρροπητὴ ἐπιβολὴ τῆς τῆ φόρμα—ἀρμονικὴ ἢ ρυθμικὴ—ποῦ ἔκρινε ἀπαραίτητη γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ τῆς φανέρωμα.

Θέλω ἄμέσως νὰ ξεχωρίσω τὰ σημεῖα ὅπου μού φανερώθηκε ἐναργέστερη ἢ θεία αὐτὴ πνοὴ μέσα στὸ ἔργο τοῦ Ριάδη. Εἶναι ἡ «Ὀδαλίσκη» καὶ ἡ «Σαλονίκη» στὰ «Γιασεμιά καὶ Μιναρέδες», εἶναι τὸ «Νανούρισμα» ἀπὸ τὰ «Μακεδονικὰ τραγούδια», εἶναι τὰ «Μετανοιώματα» ὅλη ἡ σειρά, καὶ ἀπ' αὐτὰ πάλι «Τὸ τραγούδι τῆς Ὀδαλίσκας», ξεχωριστὸ διαμάντι.

Σ' αὐτὰ ὅλα φανερῶνεται ἡ ἐμπνευση τοῦ Ριάδη, δροσερὴ καὶ ἀνθόδομητη, χωρὶς καμμιὰ προσοπάθεια. Τὸ ἐπιτηδευμένο, τὸ μαπιετέ, ἢ ἐπίδειξη παράξενης τεχνουργίας ποῦ μᾶς ἐξάφνιασε δυσάρεστα στὸ ἄκουσμα τῶν πρώτων του ἔργων, χάνεται ἐπιτελῶς μπροστὰ σὴν εὐλιγκρῆνεια τῆς συγκίνησός του. Καὶ κατορθώνει νὰ μᾶς τὴ μεταδώσῃ αὐτὴ τὴ συγκίνηση ἁπλᾶ, χωρὶς ρητορικὴ, καὶ μᾶς κάνει νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τὴν εὐωχία τῆς ψυχικῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων.